

SÝPKY S DVOJITÝM KROVEM NA PLZEŇSKU A PLÁNSKU

PŘÍSPĚVEK KE STAVEBNÍM DĚJINÁM VENKOVA NA ČESKO - NĚMECKÉM POMEZÍ

KAREL FOUD

Oblasti ležící severně a západně od Plzně byly po celá staletí ovlivňovány průběhem pomyslné etnické hranice, která se kromě národnostního složení obyvatelstva mimo jiné také promítla do často rozdílného dispozičního a konstrukčního řešení některých staveb. Vedle odlišného komunikačního schématu u domů komorového nebo chlévního typu to jsou např. hrázdné konstrukce, které vtiskly neopakovatelný charakter především stavbám ležícím v oblastech osídlených v minulosti německy hovořícím obyvatelstvem, zatímco ve vnitrozemí je jejich existence značně ojedinelá. Do skupiny objektů, s nimiž se naopak můžeme setkat prakticky po celém uvedeném území, patří sýpky s dvojitým krovem. Jednou z nejdůležitějších předností sýpek opatřených dvojitým krovem byla použitá bezpečnostní opatření, mající za cíl stavbu - a především pak interiér s cenným obsahem - ochránit před zhoubným požárem.

Objektům s dvojitým krovem věnovalo svoji pozornost několik studií, které sledují proměny jejich konstrukčních částí v průběhu věků, a to často na základě konfrontace pramenů písemných a hmotných.¹⁾ Existence sýpek s dvojitým krovem nebo sýpek roubených opatřených klenbou je dostatečně známá z území jižního Plzeňska a Klatovska,²⁾ méně často pak je možné setkat se s obdobnými objekty také v oblastech ležících severně a západně od Plzně, případně v samotné metropoli českého západu. Stavebně historický průzkum obce **Litice** (okr. Plzeň - město)³⁾ odhalil v usedlosti č. 56 kamennou sýpku nejpozději barokního založení, opatřenou dvojitým krovem a hliněným lepenčem.

Stavba byla vystavěna v čele dvora na jeho východní straně, orientovaná štítem ke komunikaci. Je to patrový objekt obdélného půdorysu, s přízemím částečně zahloubeným do svažitého terénu. První nadzemní podlaží je v interiéru sklenuto valenou klenbou, vstup byl druhotně prolomen z nádvoří, tj. severní strany. Po odkopání sekundárních navážek byl starší (beze sporu původní) vstup do přízemí objeven v západním štítovém

Obr. 1: Dolany u Plzně (okr. Plzeň - sever), sýpka usedlosti č. 8, stav před demolicí (všechny snímky a kresby autor, 1998 - 2000).

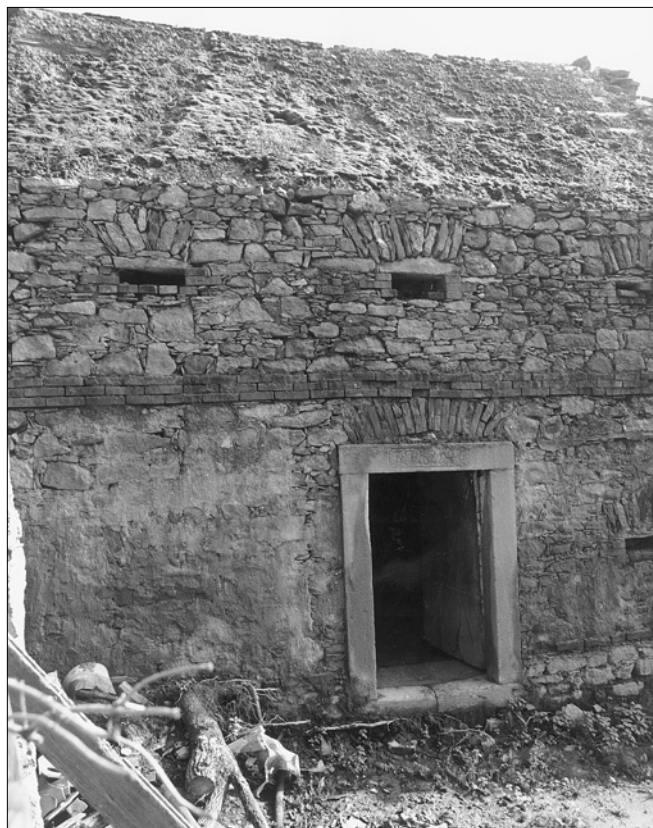

Obr. 2: Dolany u Plzně (okr. Plzeň - sever), sýpka usedlosti č. 8, podkroví, pohled severním směrem.

1) M. Radová - J. Škabrada, Příspěvky k poznání středověkého stavitelství, Praha 1991.

2) S. Voděra - J. Škabrada, Jihočeská lidová architektura, České Budějovice 1986.

3) J. Anderle, Stavebně - historický průzkum vsi Litice u Plzně, nepubl. strojopis, Plzeň 1996.

Obr. 3 : Pláň (okr. Plzeň - sever), sýpka usedlosti č. 5, pohled ze dvora. Současný stav s odhaleným hliněným lepenecem.

průčelí. Patro je přístupné ze severu obdélným otvorem lemovaným kamenným ostěním. Výškový rozdíl mezi terénem a vstupem vyrovnával dnes již neexistující zděný perón se schodištěm. Dveře jsou svlakové, z vnější strany pobité kovanými železnými pláty. Stropní konstrukce je trámová, krov hambalkový typu ležaté stolice. Krokvice jsou z líčové strany bedněny fošnami a půvátky, z vnější strany se pak dochoval hliněný lepenec. Vnější krov tvořily slabé krokvice provázané latěmi nesoucí pálenou krytinu. V průběhu nedávno provedené obnovy střechy byl hliněný lepenec opraven a doplněn, zcela nově pak byl proveden vnější krov. Přestože na území města Plzně existuje ještě několik sýpek, jejichž původ lze bezpochyby hledat již v 17. století,⁴⁾ je vzpomenuť objekt v Plzni jednou z posledních obilnic opatřených v minulosti bezesporu obecně rozšířenou stavební protipožární úpravou spočívající v použití dvojitého krovu a hliněného lepence. Tento jistě pozoruhodný způsob ochrany uskladněného inventáře byl využit také ve stavbě barokně-klasicistní kamenné patrové sýpky, dodnes stojící v usedlosti č. 11 v Plzni - Radčicích. Kromě dvojitého krovu si stavba podržela původní vstupní dveře s klasovitým členěním.⁵⁾

Dolany (okr. Plzeň - sever) byly jednou ze vsí, které až do r. 1848 vlastnilo město Plzeň. Na jihovýchodní straně ná-

4) J. Anderle, Stavebně - historický průzkum vsí Újezda u Plzně, nepublikovaný strojopis, Plzeň 1992. K. Foud, Pozdně středověký špýchar v Plzni - Bolevci, in: Zprávy památkové péče č. 7/1995, Praha 1995. J. Škabrada - Z. Němcová, Stavebně - historický průzkum obce Bolevec, nepubl. strojopis, Praha 1976. J. Škabrada - Z. Rachneová, V. Švábek, Stavebně - historický průzkum obce Černice, nepubl. strojopis, Praha 1981.

5) J. Anderle, Stavebně-historický průzkum vsi Pradčice, nepubl. strojopis, Plzeň 1996. K. Foud - T. Karel, Lidová architektura - město Plzeň, Plzeň 1998.

vsí ještě v nedávné době stála v čele dvora č. 8 nevelká sýpka vybavená dvojitým krovem.⁶⁾ Byla to přízemní stavba s polopatrem. Obvodové zdivo a jižní štít byly vyzděny z lomového kamene, část severního štítu byla již přezděna z pálených cihel. Vstup v pískovcovém ostění byl na nádvorní straně, po jeho obou stranách ležela obdélná okénka s ostěním původně zdobeným lištou. Jižní štít obrácený k obytnému stavení byl v úrovni polopatra prolomen trojicí šterbinových okének. Vnitřní jednoramenné schodiště do podkrovní části bylo umístěno při severním štítu. Krov stavby byl hambalkový o dvou stojatých stolicích s plnými vazbami při štítech. Krokve byly z líčové strany bedněny silnými fošnami, které kryla silná vrstva hliněného lepence. Oproti jiným sýpkám s dvojitým krovem zde byl hliněný lepenec použit také jako vnitřní omítka obvodových stěn, a to jak v přízemí, tak i podkrovní části, vlastní fasáda byla vápenná. Vnější krov tvořily krokvice spojené ve hřebeni střechy a provázané podélnými latěmi pro pálenou krytinu, která nahradila starší slaměné došky. Lze předpokládat, že stavba byla založena v období klasicismu, a to nejpozději na počátku 19. století, jak by na to mohla poukazovat především okenní a dveřní ostění s lištou. Ve stejném období se ve vsi však prokazatelně stavěly obdobné objekty také již bez systému dvojitého krovu, mezi které patřila v nedávné době zaniklá sýpka ze statku č. 12. Ve stejné lokalitě pak byly budovány i sýpky s roubenou klenbou, jak to dokazoval již dříve demolovaný objekt z usedlosti č. 14. Takto řešenou stavbu, opatřenou roubenou klenbou, lze dosud nalézt v čele selského dvora č. 8 v **Dýšině** (okr. Plzeň - sever). Dřevěné konstrukce stěn jsou i zde chráněny z vnější strany hliněnou omazávkou. Výčet dosud existujících sýpek s klenbou nebo opatřených dvojitým krovem a vrstvou hliněného lepence v oblasti blízké městu Plzni pravděpodobně uzavírá sýpka stojící v usedlosti č. 35 v obci **Žichlice** (okr. Plzeň - sever).

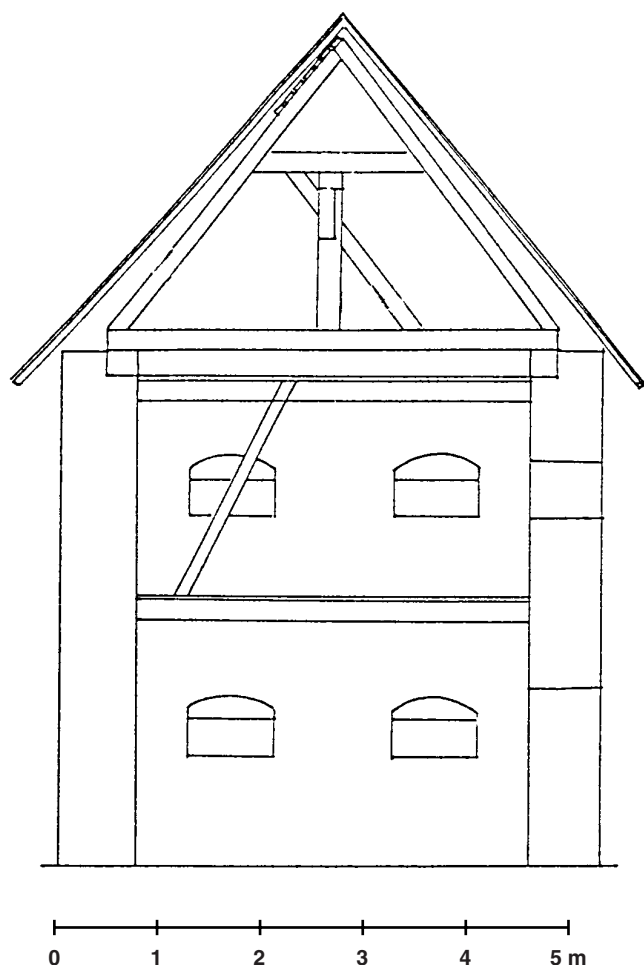
Na území za pomyslnou etnickou hranicí ležící na rozhraní současných okresů Plzeň - sever a Tachov můžeme dosud sýpku s lepenecem, v minulosti chráněnou vnějším krovem, spatřit v obci **Pláň** (okr. Plzeň - sever). Je to patrová stavba vyzděná z lomového kamene, založená ve štítové orientaci na návesní straně usedlosti č. 5. Vstup do objektu z nádvorního průčelí vymezuje kamenné ostění, v nadpraží opatřené vtesaným zrcadlem s monogramem J. J. a letopočtem kladoucím vznik stavby do r. 1825. Vpravo od vstupu bylo ve zdivu založeno jedno úzké ležaté okénko, v patře jsou tři obdobně řešené větrací a osvětlovací otvory. Krokvice vnitřního krovu z líčové strany kryjí široká prkna, opatřená vrstvou hliněného lepence, vnější krov se nedochoval.

Pouhých 16 km západně od Pláně leží obec **Lestkov** (okr. Tachov), původně ves uváděná jako městečko již v průběhu 15. století.⁷⁾ V usedlosti č. 84, situované v jihovýchodním koutu někdejšího náměstí, stojí v čele zástavby patrová sýpka. Podle indikační skici z r. 1839⁸⁾ vymezovaly celou západní stranu selského dvora, kde sýpka v té době již prokazatelně stála, tzv. „spalné“ objekty. Přestože převážně kamenná sýpka na sklonku 30. let 19. století, kdy byla

6) K. Foud, Dolany u Plzně čp. 8, stavebně - historické vyhodnocení špýcharu, nepubl. strojopis, Zbůch 2000.

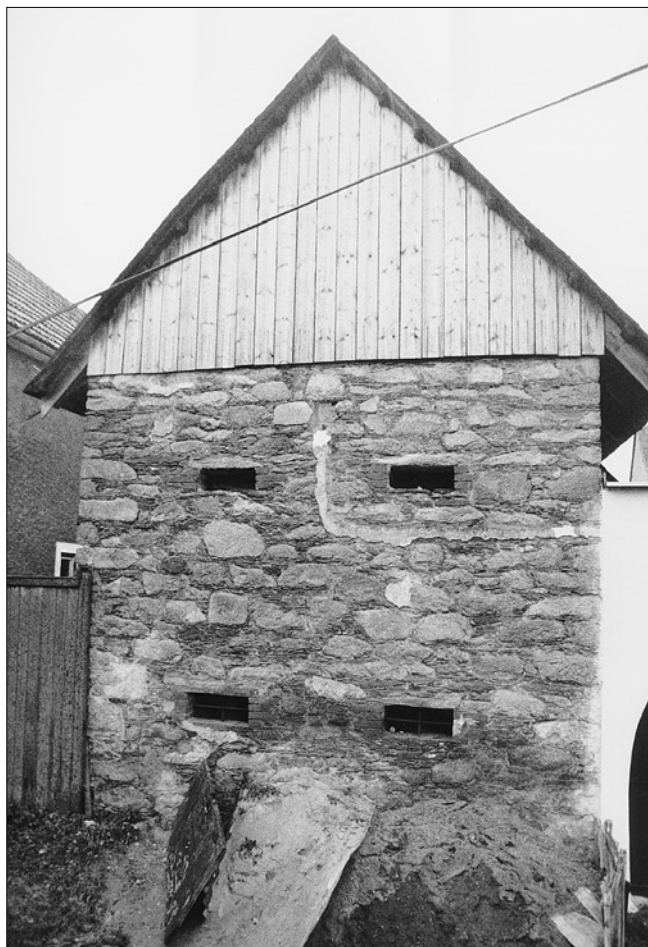
7) J. Pelant, Města a městečka západočeského kraje, Plzeň 1984.

8) SÚA Praha, IS a SK, sign. Plz. 234.

Obr. 4: Lestkov (okr. Tachov), sýpka usedlosti č. 84, příčný řez.

v majetku J. Lottera, již existovala, je často diskutovaný problém interpretace rozlišování konstrukcí staveb na tzv. „spalné“ a „nespalné“ podle barevného pojednání v indikačních skicách patrný i zde. Lze předpokládat, že inspektory mapující Lestkov přivedla na názor objekt uvést jako „spalný“ existence hliněného lepence nebo jen pouhá nepřesnost. Obvodové zdivo je až do výše patra vyzděno z lomového kamene a ze stejného materiálu byl vyzdvižen také jižní štít. Protilehlá štítová stěna je dřevěná, bedněná prkny. Spodní krov je hambalkový o jedné stojaté stolici, s plnými vazbami při štítech. Krokve čepované do vnitřní pozednice jsou z lícové strany kryty v horní části krovu několika půvátky s hliněným lepenkem. Vnější krov je složen z neopracovaných kuláčů, které se opírají o vrchol původního lepence a v úrovni pozednicových trámů se dotýkají vnější hrany koruny obvodového zdiva. Můžeme předpokládat, že vnitřní krov

Obr. 5: Lestkov (okr. Tachov), severní štítové průčelí sýpky usedlosti č. 84, současný stav.

Obr. 6: Lestkov (okr. Tachov), sýpka usedlosti č. 84, půda, pohled na vnitřní krov.

opatřený řadou tesařských značek je produktem nejdříve 1. poloviny 19. století, staršího původu pak je pozednice, která v minulosti nesla krokve většího profilu než je tomu u stávajících, jak to dokládají původní dlabané kapsy v pozednicových trámech. Při stavbě současného vnitřního kro-

vu byly některé krokvice použity druhotně. Stavba v obvodovém zdivu vykazuje statické poruchy, které již v minulosti přinesly objektu určité stavební změny. V 19. století, nejspíše pak v období kolem roku 1850 nebo o něco později, došlo k přezdění celého severního štítu. Dokazuje to jak rozdílná skladba kamenného zdiva, tak i tloušťka stěny, absence vnitřních omítek a konečně i jiný druh použitého lomového kamene. Dalším prokazatelným vodítkem při zjišťování stáří dochovaných stavebních konstrukcí jsou zde

Obr. 7: Horní Jadruž (okr. Tachov), západní průčelí sýpky usedlosti č. 13.

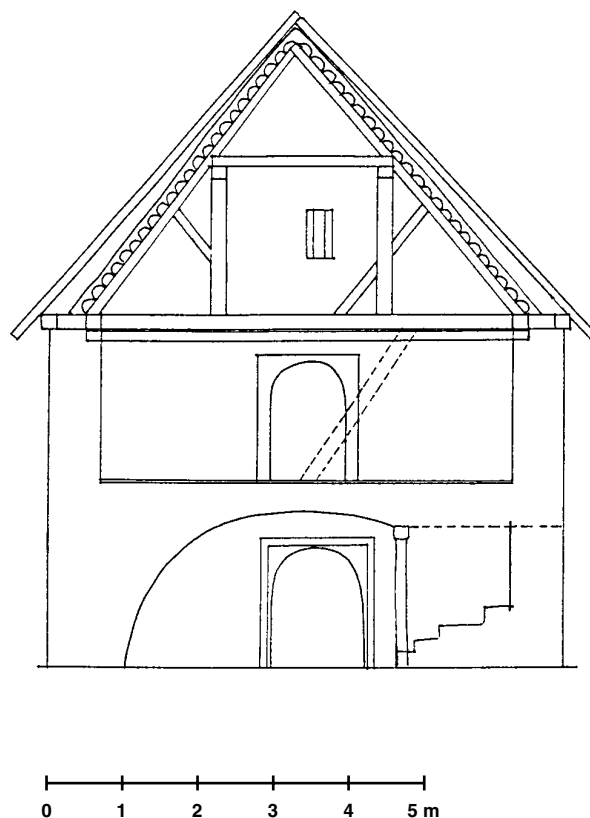
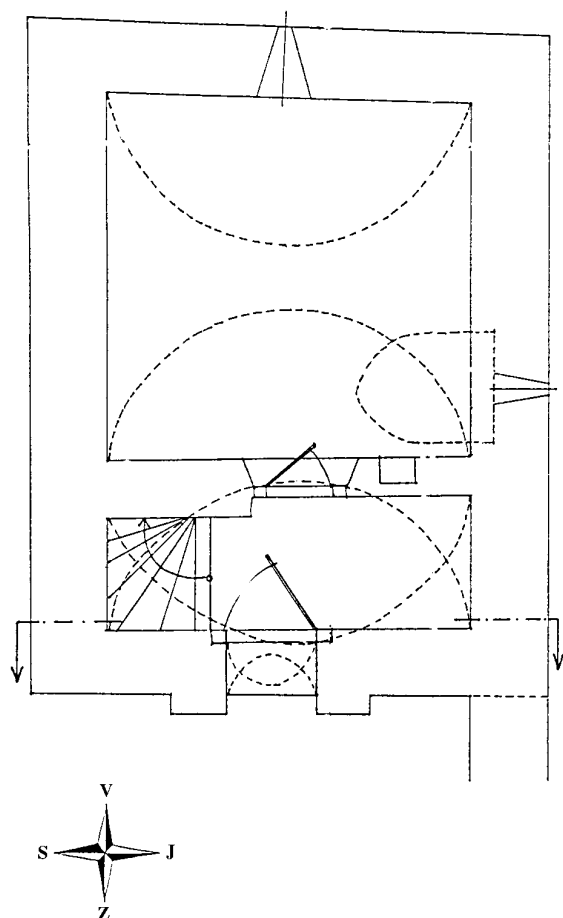
Obr. 8: Horní Jadruž (okr. Tachov), sýpka usedlosti č. 13, přízemí, pohled ze „sklepa“ západním směrem k sekundárně vložené přčce s průhledem ke vstupu do objektu.

zcela rozdílné okenní otvory. Zatímco ve starší části stavby na její východní straně se vstupem z nádvoří je v úrovni patra jedno úzké štěrbinové okénko, je severní stěna v přízemí i patře členěna dvojicí ležatých otvorů, z vnitřní strany s rozšířenou okenní špaletou se segmentovým cihelným pasem, jak to můžeme velmi často nalézat na stavbách realizovaných v období kolem poloviny 19. století a později. Dosud nejasná je otázka absence zděného štítu na severní straně, který pravděpodobně nebyl již při výstavbě nové stěny vyzděn, nelze však zavrhnout ani možnost jeho dodatečného snesení. V každém případě se tak stalo v době, kdy existence lepence a dvojitého krovu pozbyla svého významu, otevřená pak zůstává interpretace ponechání pouhého zlomku bednění krokvic poválky a hliněného lepence z původní plochy, která zakrývala vnitřní krov a chránila ho před možným poškozením. Vzhledem k evidentní absenci průkaznějších stavebních konstrukcí či článků, které by mohly blíže stavbu datovat, nezbyvá než se jen domnívat, že byla založena nejpozději v 18. století, porovnáním se staršími objekty stejné funkce však nelze vyloučit ani možnost výstavby již v období po třicetileté válce. Tento pouhý předpoklad by mohl potvrdit či vyvrátit dendrochronologický průzkum dřevěných konstrukcí, u nichž lze počítat s časovým propojením s dobou vzniku obvodových zdí na východní, jižní a západní straně, tj. u pozednic a části trámků, který je zazděn na nádvorní straně v blízkosti vstupu do objektu.⁹⁾

Rozšíření užívání dvojitých krovů ve stavbách v bývalém politickém okrese Planá - Bezručice (dnes okr. Tachov) dokládá také mimořádně hodnotná patrová sýpka stojící v čele statku č. 13 v obci **Horní Jadruž**. Lokalita se nachází přibližně 20 km západně od Lestkova a necelých 5 km stejným směrem od města Planá (okr. Tachov). Přízemí je zaklenuto valenou klenbou s výsečemi, se sekundárně vloženou masivní kamennou přičkou s nikou a vstupem z druhotně založené předsíně do „sklepa“, tj. hlavní části přízemí. Vlevo od vstupu do objektu ze štítového průčelí byla klenba proražena a do vzniklého otvoru bylo vloženo jed-

noramenné točité dřevěné schodiště ústící do patra. Hlavní prostory v přízemí osvětlují z návsi, tj. od jihu a z východní strany, dvě úzká štěrbinová okénka s rozšířenou špaletou. Patro s trámovým stropem bylo v době, kdy dosud neexistovalo sekundárně vložené schodiště při severozápadním nároží, přístupné otvorem v západní štítové zdi, po zhotovení vnitřního schodiště z přízemí do patra zaslepeným a následně obnoveným až v r. 1958, kdy stavba prošla generální opravou. Vstup do původně provozně odděleného patra patrně umožňovalo dnes již neexistující venkovní dřevěné scho-

9) K. Foud, Lestkov, špýchar usedlosti čp. 84, stavebně - historické vyhodnocení, nepubl. strojopis, Zbůch 1999.

Obr. 9: Horní Jadruž (okr. Tachov), sýpka usedlosti č. 13, půdorys přízemí a příčný řez.

diště, které mohlo být vynášeno přesazenou šíjí, patrnou při vstupu v přízemí objektu. Mapa stabilního katastru zachycuje hornojadružský dvůr č. 13 již dotvořený, oproti současnému stavu navíc obohacený o některé objekty zaniklé v letech 1950 - 1970. Stejný pramen¹⁰⁾ pak upozorňuje také na blíže nespecifikovanou přístavbu ležící mezi sýpkou a obytným stavením. Pokud pomineme možnost, že jde o nepřesnou interpretaci stavu, který mohl být shodný se současnou situací, pak mohlo jít např. o přístavek kryjící schodištvé těleso umožňující vstup do patra. Druhé nadzemní podlaží má kromě vstupního otvoru sklenutého polokruhem po jednom štěrbinovém okénku s rozšířenou špaletou na jižní a východní straně. Strop je trámový. Podkrovní část osvětlována od západu a východu vždy jedním štěrbinovým okénkem je přístupná po dřevěném jednoramenném schodišti. Krov je hambalkový s plnými vazbami při štítech. Na krokvicích vnitřního krovu dosud leží z lícové strany ručně štípaný poval, krytý hliněným lepencem. Oproti jiným sýpkám zde byl použit systém dvou pozednic, a to jak pro vnitřní, tak i vnější krov. Důvod lze spatřovat především v relativně velkých rozměrech stavby, a tím i větší ploše střechy. Analogickým srovnáním hornojadružské sýpky s obdobnými objekty lze předpokládat, že stavba byla založena nejpozději na přelomu 17. a 18. století, vyloučit však nelze ani možnost výstavby ve starším období, nejdříve pak v časovém horizontu kolem třicetileté války. Památkové a stavebně - historické kvality popisované usedlosti umocňuje také mimořádně hodnotný obytný dům chlévního typu opatřený nad zděnou světnicí roubeným komoro-

10) ÚAGK Praha, fond katastrálních map a stabilních katastrů, obec Horní Jadruž, okr. Tachov.

Obr. 10: Horní Jadruž (okr. Tachov), sýpka usedlosti č. 13, podkroví, pohled na vnitřní krov krytý z vnější strany povalem s hliněným lepencem.

vým patrem a přilehlými chlévy klasicistního původu, klenutými plackovou klenbou do pasů. Portál při vstupu do síně ze zápraží nese nápis „No 13 Baier Margaretha“ a vročení do roku 1867, kdy s největší pravděpodobností nově vznikla celá střední část stavby a chlévy přístupné krátkou chodbou přímo ze síně. Staršího založení pak je část obytná, jejíž původ musíme hledat v časovém horizontu blízkém roku 1800, vyloučit však nelze ani období na přelomu 18. a 19. století.¹¹⁾

Dvojité krov měla také sýpka dochovaná ve statku č. 43 v **Zadním Chodově** (okr. Tachov), obci ležící 4 km severně

11) K. Foud, Horní Jadruž čp. 13, stavebně - historické vyhodnocení usedlosti, nepubl. strojopis, Zbůch 1998.

od Horní Jadrůž. Indikační skica z roku 1839¹²⁾ zachytila všechny objekty usedlosti jako „spalné“, přestože z lomového kamene vystavěná sýpka v uvedeném období již prokazatelně stála. Stejně jako v případě Lestkova, také zde se projevují určití nedostatky obecně zařité interpretace vzájemné odlišnosti „spalných“ a „nespalných“ objektů. Kamenná patrová stavba obdélného půdorysu je kryta sedlovou střechou. První nadzemní podlaží, zčásti zapuštěné do terénu, je přístupné z nádvoří strany. Interiér je zaklenut valeňnou klenbou zděnou z lomového kamene. Ve štítovém průčelí byl vyzděn směrem do stavby mírně se rozšiřující okení otvor, na vnitřní straně protilehlé stěny byly založeny ve zdivu dvě nevelké niky. Výškový rozdíl mezi venkovní úrovní terénu a podlahou „sklepa“, jak je prostora také nazývána, vyrovnávají schody vyzděné z velkých bloků lomového kamene. Dveřní otvor je sklenut valenou, částečně stlačenou klenbou. Přístup do patra umožňuje perón se schodištěm vyzděným z kamene. Patro osvětluje jedno úzké šterbinové okénko v kamenném ostění s rozšiřující se špaletou, založené ve štítové stěně obrácené do návsi. Vstup z nádvoří strany je zaklenut polokruhem, dveře jsou svlakové, z lícové strany pobité železnými pláty. Dveřní zámek se nedochoval, na místě je pouze jednoduše tvarovaný štítek. Podlaha je prkenná, strop mezi patrem a podkrovím je trámový s příčné kladenými trámy. Přístup do podkroví s polopatrem umožňuje jednoramenné dřevěné schodiště. Krovová konstrukce je hambalková o dvou stojatých stolicích, s plnými vazbami při štítech. V krovu, který byl v nedávné do-

bě opravován, je patrné druhotné použití některých jeho částí. Štítová stěna je v úrovni spodního patra půdy osvětlována jedním šterbinovým okénkem v kamenném ostění, tamtéž, ve štítu v úrovni nad hambalky, jsou další tři nestejně velké větrací otvory. Vnitřní stěna nádvořího štítu dosud při koruně zdiva nese otisky po hliněné omazávce upozorňující na dřívější existenci dvojitého krovu a protipožárního a izolačního lepenice. Stávající krovová konstrukce je relativně mladého původu (nejpozději 2. polovina 19. století) s výraznými úpravami ve 2. polovině 20. století. Také v tomto případě lze jen hypoteticky určit stáří zděných konstrukcí pro absenci průkaznějších stavebních prvků, vzhledem k evidentnímu přežívání tradičně pojatých okenních otvorů či zaklenutí „sklepní“ prostory lze hledat dobu založení stavby nejpozději v horizontu 17. - 18. století.¹³⁾

Sýpky s dvojitým krovem ležící v oblastech severozápadně od Plzně patří k významným dokladům vývoje tzv. lidového stavitelství od pozdního středověku až do 1. poloviny 19. století. Zřejmé kulturně - historické vazby mezi jižním Plzeňskem, Klatovskem a oblastmi ležícími za etnickou hranicí jen dosvědčují fakt, že osvědčené stavební konstrukce, představující určitou jistotu v ochraně majetku, na kterém často závisel doslova holý život, byly frekventovány a ctěny prakticky v celé oblasti českého západu. Opomenout pak nelze ani tu skutečnost, že valná většina popsaných staveb leží na území, které bylo až do třicetileté války výrazně osídleno českým živlem.

12) SÚA Praha, IS a SK, sign. Plz. 134.

13) K. Foud, Zadní Chodov, sýpka u čp. 43, stavebně - historické vyhodnocení, nepubl. strojopis, Zbůch 2000.

DOPPELDACHSTUHLSPICHER IN DER UMGEBUNG VON PILSEN UND PLANÁ

Die nord- und südwestlich von Pilsen erhaltenen Doppeldachstuhl-speicher zählen zu bedeutenden Entwicklungsbeweisen der sogenannten Volksbaukunst seit dem Spätmittelalter bis in die erste Hälfte des 19. Jahrhunderts. Sowohl die Respektierung traditioneller Bauformen als (vor allem) die konsequente Bemühung um den Schutz der aufbewahrten Vorräte prägten den Objekten infolge der Benützung zweier Dachstühle ihren unwiederholbaren Charakter ein. Man kann ihnen nicht nur in den typischen tschechischen Regionen begegnen, wie etwa die Klattauer oder die südliche Pilsner sind, sondern auch hinter der imaginären ethnischen Grenze in der nördlichen Pilsner oder Tachauer Region.

Zu den ältesten und größten Bauten genannten Typs zählt der wohl schon im 17. Jh. erbaute Speicher des Bauernhofes Nr. 13 in Horní Jadrůž (Bez. Tachov, Ober Godřisch, Bez. Tachau). Aus derselben Zeit stammt wohl auch der Speicher bei der Nr. 43 in Zadní Chodov (Bez. Tachov, Hinterkotten, Bez. Tachau), einem benachbarten Dorf von Horní Jadrůž. Erdgeschoss ist in beiden Bauten tonnengewölbt, das Holzlehmgewölbe und Doppeldachstuhl erhielt sich nur im Bau in Horní Jadrůž. Sehr alten Ursprungs, wohl schon aus der zweiten Hälfte des 17. Jahrhunderts, ist auch der Speicher des Bauernhofes Nr. 84 aus der Gemeinde Lestkov (Leskau, Bez. Tachov), der aber um die Mitte des 19. Jahrhunderts teilweise umgebaut wurde. Auch in diesem Fall behielt sich der Bau seinen Doppeldachstuhl und einen Teil seines Holzlehmgewölbes. Zu den Beispielen der Doppeldachstuhl-speicher vom benachbarten Bezirk Pilsen-Nord zählt jener in der Nr. 5 in Plán (Planes), der typologisch mit Vorgehenden identisch ist, und wird in das Entstehungsjahr 1825 datiert. In Dolany bei Pilsen (Bez. Pilsen-Nord) stand noch unlängst ein aus Stein erbauter Speicher mit dem Doppeldachstuhl und dem Holzlehmgewölbe an der Stirnseite des Bauernhofes Nr. 8. Auch in diesem Fall ist die Entstehungszeit des Baus an den Anfang des 19. Jahrhunderts zu legen. Älteren Ursprungs, aus dem 18. Jahrhundert, ist der noch in der Stirn des Bauernhofes Nr. 56 in Plzeň - Litice stehende Speicher (Lititz, Pilsen - Stadt). Das teilweise versenkte Erdgeschoss dieses zweigeschossigen Baus ist tonnengewölbt, Zugang zum Obergeschoss geschah

über eine gemauerte Außentreppe. Das Holzlehmgewölbe wird mit innerem Dachstuhl mit dem liegenden Stuhl überdeckt. In Pilsen stellt der erwähnte Speicher in Litice den letzten Vertreter dieser in der Vergangenheit wohl sehr oft erscheinenden Kategorie der Bauten mit dem Doppeldachstuhl und dem isolierenden und feuerfesteren Holzlehmgewölbe dar. Schließlich ist es wohl zu konstatieren, daß die bewährten Baukonstruktionen, die eben das Doppeldachstuhlssystem und Holzlehmgewölbe darstellen, praktisch in der ganzen Region des Westens Böhmens oft und geschätzt waren.

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Dolany bei Pilsen (Bez. Pilsen - Nord), Speicher im Bauernhof Nr. 8, Zustand vor der Demolition (Alle Fotos und Zeichnungen K. Foud, 1998 - 2000).

Abb. 2: Dolany bei Pilsen (Bez. Pilsen-Nord), Speicher des Bauernhofes Nr. 8, Dachgeschoss, Ansicht nordwärts (Foto K. Foud, 2000).

Abb. 3: Plán (Bez. Pilsen - Nord), Speicher im Bauernhof Nr. 5, Ansicht vom Hof, Zustand 1999 mit dem abgedeckten Holzlehmgewölbe.

Abb. 4: Lestkov (Bez. Tachov), Speicher des Bauernhofes Nr. 84, Querschnitt.

Abb. 5: Lestkov (Bez. Tachov), nördliche Giebelseiten des Speichers in der Nr. 84, Zustand 1999.

Abb. 6: Lestkov (Bez. Tachov), Speicher des Bauernhofes Nr. 84, Dachboden, der innere Dachstuhl.

Abb. 7: Horní Jadrůž (Bez. Tachov), Speicher des Bauernhofes Nr. 13, Westfassade.

Abb. 8: Horní Jadrůž (Bez. Tachov), Speicher des Bauernhofes Nr. 13, Erdgeschoss, Ansicht westwärts vom „Keller“ zur sekundär eingebauten Zwischenwand mit Durchblick zum Eingang ins Gebäude.

Abb. 9: Horní Jadrůž (Bez. Tachov), Speicher des Bauernhofes Nr. 13 Grundriss des Erdgeschosses und Querschnitt (Zeichnungen des Autors).

Abb. 10: Horní Jadrůž (Bez. Tachov), Speicher des Bauernhofes Nr. 13, Dachgeschoss, Ansicht des inneren, von der Außenseite des mit Zimmer- und Holzlehmkonstruktion bedeckten Dachstuhls.

(Übersetzung J. Noll)